

Pavle R. ANĐUS*

UVODNI TEKST

Pre nekih par godina, na predlog našeg člana akademika Radomira V. Ivanovića, počeli smo da razmišljamo o naučnom skupu o prirodnim resursima Paštrovića kao o posebnoj inicijativi Udruženja Paštrovića i prijatelja Paštrovića u Beogradu „Drobni pijesak”. Radomir je jednostavno predložio da se na skupu govori o tri bitna prirodna elementa – vodi, zemlji i vazduhu. U ovom predlogu sam video i ličnu profesionalnu motivaciju s obzirom na to da se radilo, po prvi put za mog mandata (od 2006), o temi bliskoj mojoj prirodnjačkoj struci. Vremenom ova ideja je sazrevala da bi najzad, u leto 2012, tokom sastanka na Lučicama dobila podršku Opštine Budva i njenog predsednika Lazara Rađenovića koji je i ponudio da Opština aktivno učestvuje sa predavanjem – prezentacijom o tekućem kapitalnom projektu prečišćavanja otpadnih voda. Od samog početka bilo je jasno da ovaj skup mora biti baš u Paštrovićima. Odabrana je „Crvena komuna” čiji je direktor Niko Perazić nemali broj puta već udomio manifestacije Udruženja. Odabrani datum bio je 12–13. oktobar 2013. godine. Najzad, posebnim zalaganjem akademika Ivanovića, dobili smo i pokroviteljstvo Crnogorske akademije nauka i umjetnosti, što je našem skupu dalo krunu, ali i značajno povećalo nivo odgovornosti i obaveza. Štaviše, CANU je i pristala da u svom izdanju štampa odabrane radove sa skupa koji su ovde pred čitaocem.

Naši organizacioni naponi su tekli u pravcu pokrivanja tri „Radomirova prirodna elementa”, što je značilo da je trebalo pripremiti pravi multidisciplinarni skup. Rezultat pregovora, dogovora i brojnih sastanaka je skup izvrsnih predavača, eksperata u svojoj oblasti udružen sa mladim pregaocima i borcima za očuvanje i održivo iskorišćenje prirode paštrovskog kraja i njenih resursa. Na samom početku, u subotu 12. oktobra, učinio nam je čast otvorivši skup nadahnutim predavanjem o biodiverzitetu Crnogorskog primorja moj kolega i dugogodišnji saradnik na Bi-

* Prof. dr Pavle R. Anđus, predsjednik Organizacionog odbora naučnog skupa i Udruženja Paštrovića i prijatelja Paštrovića u Beogradu „Drobni pijesak”

ološkom fakultetu Univerziteta u Beogradu prof. dr Ivica Radović, zamenik ministra za obrazovanje, nauku i tehnološki razvoj Republike Srbije.

Nastavak skupa tog dana bio je posvećen „najplemenitijoj paštrovskoj kulturi” – maslini, ali i drugim florističkim blagodetima paštrovskog kraja. Prof. dr Biljana Lazović sa Biotehničkog fakulteta Univerziteta Crne Gore, tako je predstavila maslinarstvo u širem području Crne Gore sa osvrtom na Paštroviće. Saznali smo da i pored oko 450.000 rodni stabala (41.800 u području Budve) po popisu iz 2010. godine ne postoji nijedan poslovni subjekt u Crnoj Gori koji je prijavio da se bavi maslinarstvom! Zatim je kolega prof. Lazović, dr Frane Strikić iz Instituta za jadranske kulture i melioraciju krša iz Splita kroz svoje izlaganje, kao primer za ugled, skrenuo pažnju na brigu koja se vodi o maslinama u Hrvatskoj, gde je od 1992. godine fond stabala povećan za 100%. Nakon priča o maslinama, usledila su dva vrlo interesantna predavanja o lekovitim biljkama. Prvo je dr Nebojša Menković iz Instituta za proučavanje lekovitog bilja „Dr Josif Pančić” dao opsežan presek flore Crna Gore sa farmakognosijskim značajem, da bi akademik Slobodan Milosavljević upoznao učesnike sa fitohemijskim ispitivanjem ovih biljaka tokom kojih je izolovano i okarakterisano više stotina jedinjenja. Prvi dan završen je svečanom večerom tokom koje su nastavljivi zanimljivi razgovori do kasno u noć.

Drugi dan simpozijuma počeo je javnim predavanjem Anđa Popović o tako dugo iščekivanom projektu sistema za zbrinjavanje otpadnih voda u Viješnici kod Budve, jednom od najznačajnijih projekata u istoriji Opštine Budva od fundamentalnog značaja za zaštitu životne sredine. Nakon predavanja organizovan je izlet do samog postrojenja za učesnike skupa.

U drugom delu dana simpozijum se nastavio predavanjem o mogućnostima dobijanja magnezita iz morske vode dr Vasa Manojlovića iz Instituta za tehnologiju nuklearnih i drugih sirovina, Univerziteta u Beogradu. Ovo ekspertsko predavanje ukazalo je na brojne postupke izdvajanja ovog značajnog mineralnog jedinjenja kao i samog magnezijuma poznatih u svetu, ali nažalost još neprimenjivanih kod nas. Tematikom resursa „Zemlje” nastavio je da se bavi dr Milan Kragović iz istog Instituta sa temom „Bentonit u ležištima u okolini Petrovca”. Mladi naučnik ukazao je na zaboravljen rudnik u okolini Petrovca, ali i na rezultate istraživanja svojih kolega koji nedvosmisleno ukazuju na velike geološke rezerve ove sirovine, na kvalitet koji je verifikovan kroz tehnološka ispitivanja, kao i da bi se daljim ulaganjima u istraživačke radove, korišćenjem već osvojenih tehnoloških rešenja i razvojem novih tehnologija mogli ostvariti značajni ekonomski efekti.

U nastavku, temi resursa „Vode” vratio se inž. Niko Medigović predavanjem „Vodni resursi u Paštrovićima”. Nadahnutim predavanjem ovaj iskusni stručnjak provokativno je zborio o neiskorišćenom vodnom blagu Paštrovske gore. Resurs „Vazduh” pokrio je moj prijatelj i kolega dr Željko Vučinić iz Instituta za multidisciplinarne studije Univerziteta u Beogradu, predavanjem originalnog naslova „Pa-

štrovska gora i vetar – analogija sa Hercegovinom”. Željko je dugi niz godina bio direktor Centra za multidisciplinarne studije od koga je nastao Institut u kome sad radi i od 2003. učestvuje u projektnim istraživanjima potencijala energije vetra i sunca na južnoslovenskim prostorima za proizvodnju električne energije. Njegovo predavanje završilo se obrazloženim predlogom za započinjanje mikrometeoroloških merenja na pojedinim lokacijama planinskih visova u našem Primorju, kao prvog koraka u proceni potencijala vetra u proizvodnji električne energije i o razvoju vetroparkova.

Na ova predavanja „starijih” eksperata u drugom delu dana nadovezala su se predavanja mladih istraživača i pregalaca: Dušana Varde o ekonomskoj vrednosti podvodnih livada murave pod Katičem, Vesne Mačić o zaštićenim marinskim vrstama u našem moru, Rajka Martinovića o originalnom sistemu korišćenja morskih školjki za biomonitoring kvaliteta vode, Vanese Budimić-Vuković o borbi za očuvanje prirodnih resursa Buljarice, Sonje Kuljače i Milene Asanović o kulturno-istorijskim resursima Paštrovića i najzad Branislava Gregovića o značaju prostornog identiteta Paštrovića u eri globalizacije.

Na skupu su se mogle i pogledati poster prezentacije nekolicine mladih istraživača i entuzijasta za očuvanje prirodnih resursa Paštrovića.

Na kraju skupa u toku diskusije spontano i čineći nam osobitu čast javio se akademik Brano Mitrović i u kraćem govoru pozdravio skup rezimirajući konstatacijom „da se nešto u Paštrovićima pozitivno dešava”. Nije se mogao lepše završiti ovaj skup, plod inicijative našeg Udruženja da se međ Paštrovićima ponovo progovori o bogatstvima njihove prirode više decenija zaklonjene „važnijim problemima” razvoja, ekonomije i ekstenzivnog turizma. Nadamo se da će reč sa ovog skupa otići dalje od Kaštel Lastve, a mi se najdračnije zahvaljujmo svima gorepomenutima koji su omogućili da se ona čuje. Posebno se zahvaljujemo CANU koja je omogućila da se dvanaest odabranih radova sa ovog skupa nađe u ovom Zborniku kao i dvojici akademika recenzenata, Perku Vukotiću (CANU) i Vladimiru Stevanoviću (SANU).